

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XXIV. De Clerico Venatore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

buc erurum prae nimio labore intumescens, sic appellata, quando nimirum acculator in iudicio in-
tipe variari, id est transverberari, hoc est, cum
reo accusato colludere, eisque partes adjuvare,
dissimulando forte suas probationes, vel alia ra-
tione officium deferendo, ut reus absolvacur, ac
iudicium publicum reddatur illusorium, cap. ult.
§. notandum. 1. quae 3.

1. Poena autem hujus collusionis quae primò in-
uric infamiam, l. Si in D. De praevaricatorib. statui-
tur, quod acculator pro auctore iudicis punia-
tur, l. 2. D. eod. uti & Advocatus, si privatim
praevaricetur, & ab utraque parte consistat, seu
tam reo quam actori opem ferat, l. Si patronum
Cod. De advocatis divers. iudicior. reus verò, quan-
vis absolutus fuerit, novo iterum iudicio accusa-

ri possit, d. l. Si patronum. & c. In tantum clamor h. e.
idque contra regulam communem, quae traditur
in cap. De criminib. sup. De accusat. Ut interim non
dicamus, quod iudex ex officio possit inchoatam
semel accusationem ad exitum deducere, quam-
vis acculator cum reo redierit in gratiam, c. 1. &
2. h. tit. Covarr. lib. 2. Variar. Resolut. c. 10. ubi late
explicat, quibus casibus etiam in iudicio semel
deductum possit iterum tractari.

Posterior verò species sive casus est, quando
duo Ecclesiastici super beneficio per collusionem
sibi inveniunt litem, ut ea ratione per auctoritatem
iudicis vel pensio constituantur, vel mortuo reo
beneficium in actorem transferatur, quod vi-
tium, quia nulli dolus prodesse potest, ita puni-
tur, ut uterque collusor & beneficio & etiam spe
illud unquam obtinendi privetur, d. c. 3. h. t.

IN TIT. XXIII. DE DELICTIS PVERORVM.

SUMMARI A.

1. Septem annis minores non peccant.
2. Nisi malitia suppleat aetatem.

Quod pueri seu infantes, id est, septem an-
nis minores, utpote rationis usu destituti,
non peccant, & proinde ob commissâ non
puniantur, ut nec furiosi, definitum est in l. Infans
D. Ad L. Corn. de sicar. item in l. Divus Marcus D. De
officio Praef. i. Cod. De falsa moneta, & in cap. Referente
vers. Vnde quoniam hoc ius ne quidem poena Canoni-
câ, Clement. Si furiosus De homic. Tales enim quid-
quid videtur, censetur ignorare: & sicut utrum-
que excusat inopia rationis, sic furiosum peculia-
riter mentis exilium & fati infelicitas.

1. Unde hæc decisio patitur exceptionem, si ma-
litia suppleat aetatem, id est, industria, nempe si

pueros contingat esse doli capaces, quod ex signis
& iudicis prudentia iudicis maturè colligere
debet. Nam, ut ait Pont. in cap. 1. h. tit. quamvis
illa ætas propter impotentiam à vitio carnis sit
aliena, multis tamen aliis delictis, velut menda-
cio, furto homicidio potest esse obnoxia. Ideo &
Jurisconsult. impuberem tunc demùm posse fur-
tum committere asserit, si doli sit capax, in l. Im-
puberem 23. D. De furt. Solus enim dolus seu dolosa
voluntas dat locum delicto & supplicio: quamvis
interim eo casu pueri & puberes doli capaces non
tam severè puniantur, d. cap. 1. h. tit. eoque minùs,
quod etiam puberes sed minores, juxta l. Auk-
lum §. in delictis D. De minorib. si delinquant, minùs
puniantur, ut nimirum servetur proportio inter
dolum & supplicium, prout dolus magis fuerit
intensus vel remissus.

IN TIT. XXIV. DE CLERICO VENATORE.

SUMMARI A.

1. Venatio Clericis cur sit interdicta.
2. Poena Clericis venatoribus qua & quando imponenda.

Prædicta vitia laicis & Clerico fuerunt com-
munia: nunc quod in laicis non perinde est
vitiosum, Clerico interdicitur, ne canes & ac-
cipitres ad venandum alant. Quamvis enim ve-

natio actus sit indifferens, magnum tamen pieta-
tis est avocamentum, & nimis lubrica, quam ut
Clero conveniat, qui Senatam Ecclesiæ repræ-
sentat. † Ac proinde si hac voluptate agitetur
sive Episcopus, sive inferior Ecclesiasticus, sal-
tem ad tempus ab omni officio suspenditur, cap. 1.
& 2. h. tit. si tamen sapius in hac voluptate de-
tentus fuerit, quasi Clericis hoc vitio verti non
debeat, si non solum necessitatis gratiâ, ut victum

querant aut bestias nocentes interficiant, *arg. cap. Numquam dist. 5.* sed etiam recreationis causa, aut, ut sanitatem recuperent & acuat appetitus, *arg. cap. Dilectus filius, ubi similis actus dicitur non illicitus, sup. De homicidio.* venari cupiant, si modò id debito tempore fiat sine clamore & modestè. Cujus

rationem jam ferè dedimus, quòd venatio sit res velut indifferens, ideoque ratione circumstantiarum, id est, personæ, causæ finalis, temporis & modi reddatur licita vel illicita. Archid. & alii *can. Qui venatoribus 86, dist. Videatur Concil. Trident. cap. 12, Sess. 24, De reform.*

IN TIT. XXV. DE CLERICO PERCVSSORE.

Nihil minùs etiam convenit Ecclesiasticis, quàm ut sint percussores seu prouid verbera manum non abstineant: proinde si correpti non desistant, non solum vulgares Clerici ab officio deponuntur, *cap. 1, h. tit.* sed etiam Episcopus, cujus iussu scævina quædam crudelius, quàm par est, verberibus fuit excepta, à divinis suspenditur, *cap. 2, h. t.* Decet enim ut Clerici præ cæteris hominibus sint mansueti, juxta illud

Pontificis, *Pastores facti sumus, non percussores.* Plus proinde erga corripiendos operetur benevolentia, quàm severitas, plus blandimentum, quàm asperitas, *can. Quod autem can. Licet 45, dist. 1. Afserit interim Pont. in cap. 1. & 4, h. tit.* quòd Clericus ut homicida puniri non debeat, si pro repellenda violentia in conflictu quidem fuerit, sed ipse neminem læserit.

IN TIT. XXVI. DE MALEDICIS.

SUMMARI A.

1. *Blasphemus quis dicatur.*
2. *Derisio qua.* 3.
4. *Detraçtio.* 5. *Convitium.*
6. *Improperium.* 7. *Sufurratio.*

Non solum qui manu vel telo quempiam percutit, injuriam infert, sed magis ille, qui linguâ, juxta illud Sapientis, *Plaga virga inducit livorem sed plaga lingua frangit ossa.* Virtutum sanè, quod ut maximè repugnat mansuetudini in Clero requisitæ, ita varios habet & modos & species, nempe blasphemiam, derisionem, contumeliam, improperium, detractionem & sufurrationem.

- 1 Blasphemus ille est, qui (quod absit) maledicit Deo, aut etiam Sanctis ejus, sive illud faciat ipsius bonitati aliquid detrahendo, sive aliquid, quod in ipso nõ est, attribuendo sive imprecando, vel aliâ ratione: cujus delicti gravis admodum pœna statuitur in *c. 2, h. t.*
- 2 Atque ut alias species, quarum diversitas à modo & à fine potissimum dependet, obiter perscrutemur, Derisio tunc est, quando quis malum culpæ vel pœnæ objicit, eo nimirum animo, ut proximum contristet ac erubescere faciat.
- 3 Contumelia verò, quando quis palam & in facie culpam objicit, ut honor ipsius ac reverentia

debita auferatur vel diminuatur, *l. 1, D. De injuria.*

Detraçtio, cui & murmur affine, est, quando hoc ipsum sit secretò, ut fama absentis lædatur, veluti si dicat esse furem.

Convitium est, dum quis vel culpam objicit, vel alium naturæ defectum, à quo tamen nec laudamur, nec vituperamur, veluti si dicat esse cæcum aut gibbosum, *l. Si non convitii C. De injuria.*

Improperium est, quando quis verbo vel etiam signo objicit alicui egestatem, maximè beneficium tempore necessitatis impensum, juxta illud Terentii, *istac commemoratio est quasi exprobratio memoris beneficii.*

Denique Sufurratio est, dum malum vel defectus objicitur, ut lædatur amicitia, & introducatur discordia. Quæ sanè omnia maledicta sive opprobria, si fiant inordinatè & animò lædendi, pro varietate circumstantiarum & excessu in modo vel mortalia vel venialia peccata sunt, quæ non solum reddunt auctores suos obnoxios restitutioni, sed etiam in foro exteriori nunc acrius nuncitiùs puniuntur, sicut in *c. 1, h. t.* qui perulanti linguâ maledicit Pontifici, arbitrio Ordinaris acriter castigatur. Quamquam ab hoc delicto excusentur Superiores, qui vitia seu culpam objiciunt correctionis causâ, non ut lædant: quibus interim illud Ciceronis *lib. 1, de Offic.* in mentem venire debet, quòd omnis animadversio & castigatio contumeliâ vitare debeat.

IN TIT.